

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Jméno a příjmení:

1 Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je uveden na záznamovém archu.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** pišící propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- **Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.**

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pečlivě zabarvete původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D
4

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Povoleny jsou psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď запиšte do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Za chybu se považuje jak jakákoli nesprávná, tak chybějící správná dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

Výchozí text k úlohám 1-10

Praktičtí houbaři vědí, že „osikáče“ rostou pod **osikami**, „březáky“ pod břízami, klouzek žlutý pod borovicí, kdežto klouzek sličný pod modřínem. Podhoubí jmenovaných hub oplétá **či** prorůstá **kořínky** stromů a bere si výživné látky, které potřebuje, především glycidy (cukry). Stromu přitom nijak neškodí, ba naopak, zásobuje jej mineráliemi, dusíkem a vodou. Vzniká zde soužití-symbióza stromu s houbou, z něhož **oba účastníci** mají prospěch a kterému říkáme mykorrhiza. Skušený houbař si proto dobře všímá, jaké houby pod jakými stromy rostou, a **podle** toho také na ně chodí. Je to jedno z malých tajemství úspěšné houbařiny a další důvod, abychom neničili houby, které nezbíráme.

Určitou nepříjemnost nám může v lese způsobit zmije. Proto pozor na ně, ale nezabíjejme je! Ubíjení **hadů** je nešvar značně rozšířený. Je škoda hubit i jedovaté zmije, jsou užitečné a jsou součástí přírody, **jejíž** ochrana je prvořadou povinností každého z nás. Všimějme si raději míst, kde se zmije pravidelně vyskytují a kde je třeba větší opatrnosti.

1 bod

1. Který z následujících titulů nejlépe vystihuje výchozí text, a je tedy nejspíše i jeho názvem?

- A) Hledejte pod stromy
- B) Jdeme na houby
- C) Kde hledat?
- D) Nebezpečné zmije

1 bod

2. Z jakého zdroje je nejspíš převzat výchozí text?

- A) atlas hub
- B) publikace o plazech
- C) učebnice biologie
- D) vědecká publikace o stromech

1 bod

3. Které z podtržených slov výchozího textu je přívlastkem?

4 body

4. Určete u slov napsaných ve výchozím textu kurzívou jejich příslušnost ke slovnímu druhu:

či

oba

podle

jejíž

1 bod

5. Které tvrzení o výrazech „osikáče“ a „březáky“ odpovídá skutečnosti?

- A) běžné výrazy z novinářského slangu
- B) nářeční výrazy užívané na Moravě
- C) termíny plně srozumitelné jen mykologům
- D) vcelku běžně rozšířené lidové názvy

1 bod

6. Jaký je v daném kontextu význam slova *houbařina*?

- A) hledání hub
- B) sušení hub
- C) vysazování hub
- D) zpracování hub

1 bod

7. Kterým z následujících výrazů lze nahradit slovo *prospěch* v úseku výchozího textu, z něhož *oba účastníci mají prospěch*?

- A) přednost
- B) užitek
- C) výsledek
- D) záruka

4 body

8. Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně:

1 bod

9. Které z tvrzení o úseku výchozího textu..*klouzek žlutý pod borovicí, kdežto klouzek sličný pod modřínem...je správné?*

- A) Úsek textu je napsán nesprávně, nepíše se čárka před *kdežto*.
- B) Úsek textu je napsán nesprávně, ve větě musí být vždy a za každých okolností sloveso.
- C) Úsek textu je napsán správně, i když před *kdežto* se čárka zpravidla nepíše.
- D) Úsek textu je napsán správně, uplatňuje se vynechání slova známého z předchozího kontextu.

1 bod

10. Která z následujících úprav první věty druhého odstavce výchozího textu je z hlediska návaznosti textu nejvhodnější?

- A) Může nám zmije v lese způsobit mnohou nepříjemnost.
- B) Určité nepříjemnosti nám mohou v lese způsobit zmije.
- C) V lese mohou způsobit nám zmije určité nepříjemnosti.
- D) Zmije nám může v lese způsobit mnohou nepříjemnost.

1 bod

11. Římskou bohyní lovu je?

- A) Artemis
- B) Diana
- C) Afrodita
- D) Héra

4 body

12. U následujících autorů uveďte 1 dílo:

- A) K. J. Erben
- B) Karel Čapek
- C) Jan Neruda
- D) J. K. Tyl

3 body

13. K uvedeným rčením slovně napište odpovídající vlastnosti:

- A) Má horkou krev.
- B) Má obě ruce levé.
- C) Nosí dříví do lesa

1 bod

14. V které výpovědi je chyba?

- A) Mnoho dní uplynulo, ale on stále nepřicházel.
- B) Odbila ho jen několika slovy.
- C) Rozdmýchával spory mezi svými syny.
- D) Zapomněla na všechno ve víru tance.

3 body

15. Určete druh vedlejší věty:

- A) Cítil, že se poblíž něco pohybuje.
- B) Říká se, že sytý hladovému nevěří.
- C) Pozorovali srny, jak se pasou.

3 body

16. K přejatým slovům uveďte česká synonyma:

- A) basketbal
- B) legitimace
- C) alarm

1 bod

17. Které z následujících slov je antonymem ke slovu šikovně?

- A) dovedně
- B) líně
- C) nerozumně
- D) neobratně

1 bod

18. Určete poměr mezi větami hlavními v souvětí: *Schylovalo se k bouři, a proto jsme s prací pospíchali:*

- A) příčinný
- b) důsledkový
- c) vylučovací

3 body

19. Seřad'te jednotlivé úryvky (A-F) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

- A) „De to,“ řekl syn blahosklonně.
- B) „No, jaký je maso?“ tázal se otec.
- C) Také otec mlčel a zasmušile foukal do polévky.
- D) Stařík rozjasnil líc a povídal, že vlastně chtěl udělat bramborové knedlíky, ale že neměl čas.
- E) Usedl za stůl s výrazem, který naznačoval, že mezi ním a otcem je okamžitě napjatý poměr a že nemíní ustoupit.
- F) Teprve když se pustili do hlavního jídla, tu stařec nemohl potlačit pocit samolibosti, který mívají hospodyně, když vidí, že chutná, a touha po uznání přerušila mlčení.

Pomocí písmen (A-F) napište, jak jdou úryvky za sebou.

1 bod

20. Ve kterých spojeních se uplatňuje personifikace?

- A) Pokládal za nedůstojné
- B) Vančura se však vzepřel
- C) Přes jisté rozpaky ostatních
- D) Věc volala po právním sporu

5 bodů

21. Ke slovu *doprovází*, utvořte:

- A) infinitiv (neurčitek):
- B) přičestí minulé:
- C) přičestí trpné
- D) rozkazovací způsob
- E) podmiňovací způsob

Výchozí text k úlohám 22-27

(1) Po opětovném vydání Žákova románu *Konec starých časů* vyšel i druhý díl satirického popisu únorového převratu v Pepově Týnci nad Lesem-*Na úsvitě nové doby*.

Příběh začíná poté, co se na maloměstě rozpoutal až karnevalový řetěz všemožných „revolučních“ dějů. V *Konci starých časů* se **nesmírně** holdovalo alkoholu, i v jeho pokračování se **strašlivě** chlastá, čímž se obě strany-tedy prorevoluční i protirevoluční vyrovnávají s paradoxními situacemi a radikálními změnami. Už první kapitola románu, zavádějící čtenáře do nacisty vybudovaného kriminálu, v němž však horlivě úřadují rudí komisaři, nenechá nikoho na pochybách, jak to v novém zřízení bude vypadat.

(2) Oproti *Konci starých časů* je zde satira znatelně zarputilejší a našťvanější, přičemž si to Jaroslav Žák s vládnoucím lidem vyřizuje o dost rázněji než v první knize. Větší zařatost však nemá vliv ani na povedený situační humor, ani na vtipné jazykové hrátky s komunistickou řečí. Nadsázka jen zvýrazní zrudné rysy místního hašteření o moc. Jedním z hlavních témat je také aktivní odboj, při jehož popisu Žák pokračuje v radostné inspiraci dobrodružnou literaturou, a proto dojde i na pár rvaček, několik výbuchů a jednu pořádnou přestřelku.

(3) Poučný (a podstatně zábavnější) protipól dobových budovatelských románů, v nichž jsou v podstatě totožné dějinné zvraty líčeny z druhé strany-takový je Žákův román *Na úsvitě nové doby*.

1 bod

22. Které z následujících tvrzení je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu?

- A) Komunisté uvěznilo obyvatel Pepova Týnce nad Lesem, kteří kolaborovali s nacisty.
- B) Inspirace dobrodružnou literaturou se v knize *Na úsvitě nové doby* projevuje mimo jiné zařazením akčních scén.
- C) Obyvatelé Pepova Týnce se nadmíru věnují pití alkoholu a tím ohrožují úspěch únorového převratu.
- D) Jaroslav Žák knihou *Na úsvitě nové doby* pokračuje v tradici budovatelských románů, s nimiž má kromě tématu společný i pohled na historické události.

1 bod

23. Která z následujících možností nejlépe vystihuje účel výchozího textu?

- A) ukázat jazykové prostředky použité v knize *Na úsvitě nové doby*
- B) zvýšit prodej knihy *Na úsvitě nové doby* zjevnou manipulací se čtenářem
- C) zhodnotit knihu *Na úsvitě nové doby* a porovnat ji s jiným Žákovým dílem
- D) jít do sporu s příznivci Žákova díla a odhalit faktické chyby v knize *Na úsvitě nové doby*

1 bod

24. Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přívlastek postupně rozvíjející?

- A) je zde satira znatelně zarputilejší a našťvanější
- B) druhý díl satirického popisu únorového převratu
- C) nadsázka jen zvýrazní zrudné rysy místního hašteření
- D) zařatost však nemá vliv ani na povedený situační humor

max. 2 body

25. Vypište z první části výchozího textu slovo, které vzniklo složením přídavného jména a podstatného jména.

26. Vypište z druhé části výchozího textu příslovce, které má v textu tvar 2. stupně.

1 bod

27. Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně)

- A) Slova *nesmírně* a *strašlivě* se dají skloňovat.
- B) Slova *nesmírně* a *strašlivě* mají stejný kořen.
- C) Slova *nesmírně* a *strašlivě* jsou ve výchozím textu antonymy.
- D) Slova *nesmírně* a *strašlivě* jsou ve výchozím textu synonymy.

Max. 2 body

28. Nahrad'te český výraz synonymem cizího původu a napište:

zvěrolékař

příznačný